

Temelji rukovođenja preduzećima u državnom vlasništvu i zašto je to pitanje postalo važno u novijem periodu

Andrei Busuioc i Natalie Manuilova

28. novembar / studeni 2018. godine, Beč

FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE U PRIVATNOM SEKTORU I JAVNOM SEKTORU – ZAJEDNIČKA PITANJA, IZAZOVI I NOVIJI RAZVOJI DOGAĐAJA

CFRR >>

Centre for Financial
Reporting Reform

Gorila od 600 kila u sobi: Preduzeća u državnom vlasništvu

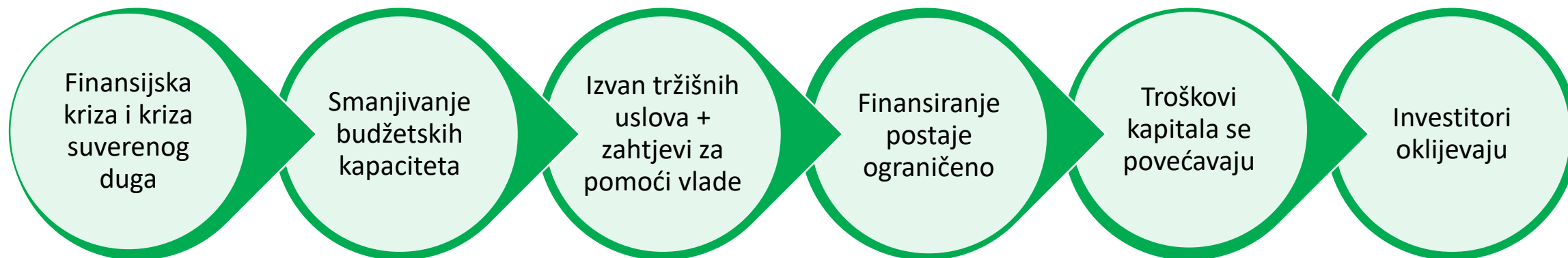

- » Zašto je program za preduzeća u državnom vlasništvu postao važan u novijem periodu u regionu Evrope i srednje Azije
- » Temelji rukovođenja preduzećima u državnom vlasništvu
- » Globalni angažman Svjetske banke u reformama preduzeća u državnom vlasništvu

Zašto je program za preduzeća u državnom vlasništvu postao važan u novijem periodu u regionu Evrope i srednje Azije

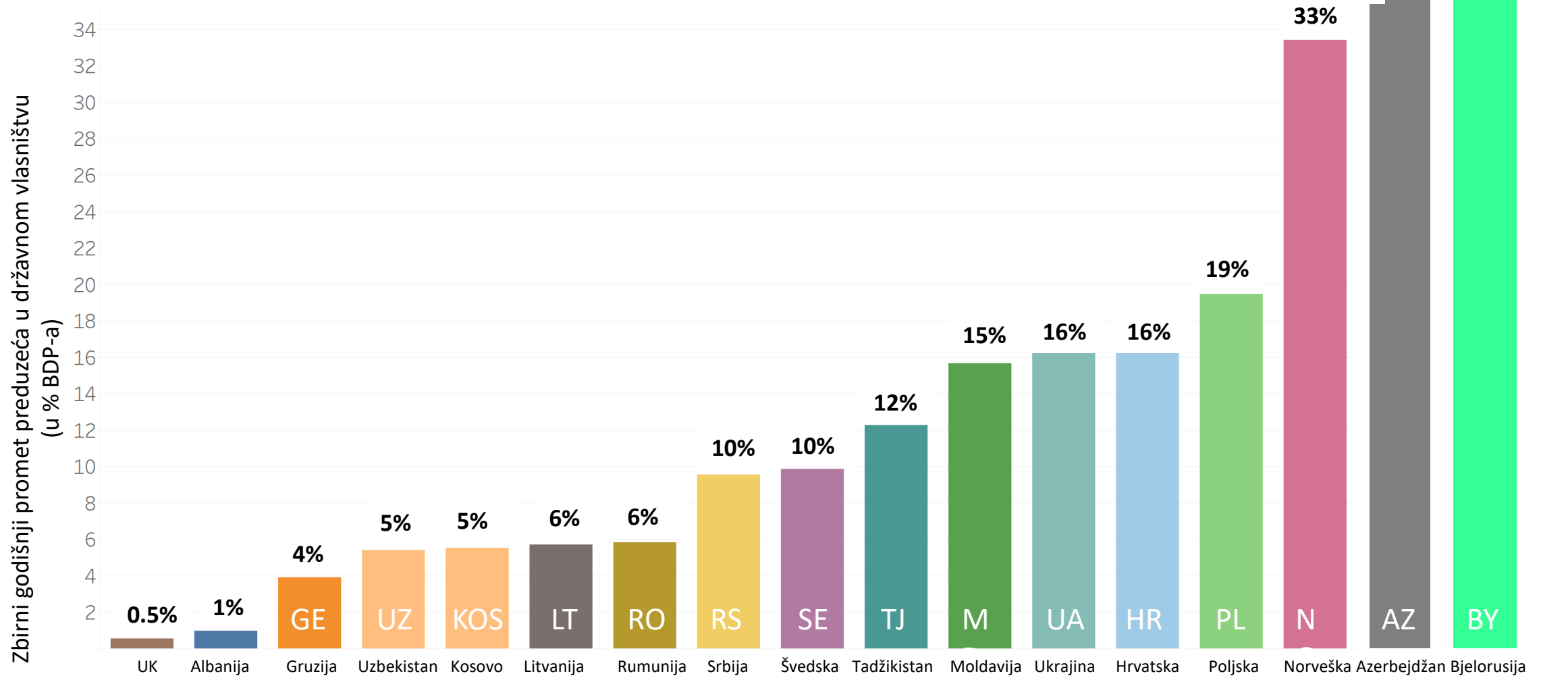
Ekonomski kontekst

Učinak preduzeća u državnom vlasništvu ima direktan uticaj na socijalni, politički i ekonomski razvoj zemlje i na svakodnevne živote ljudi.

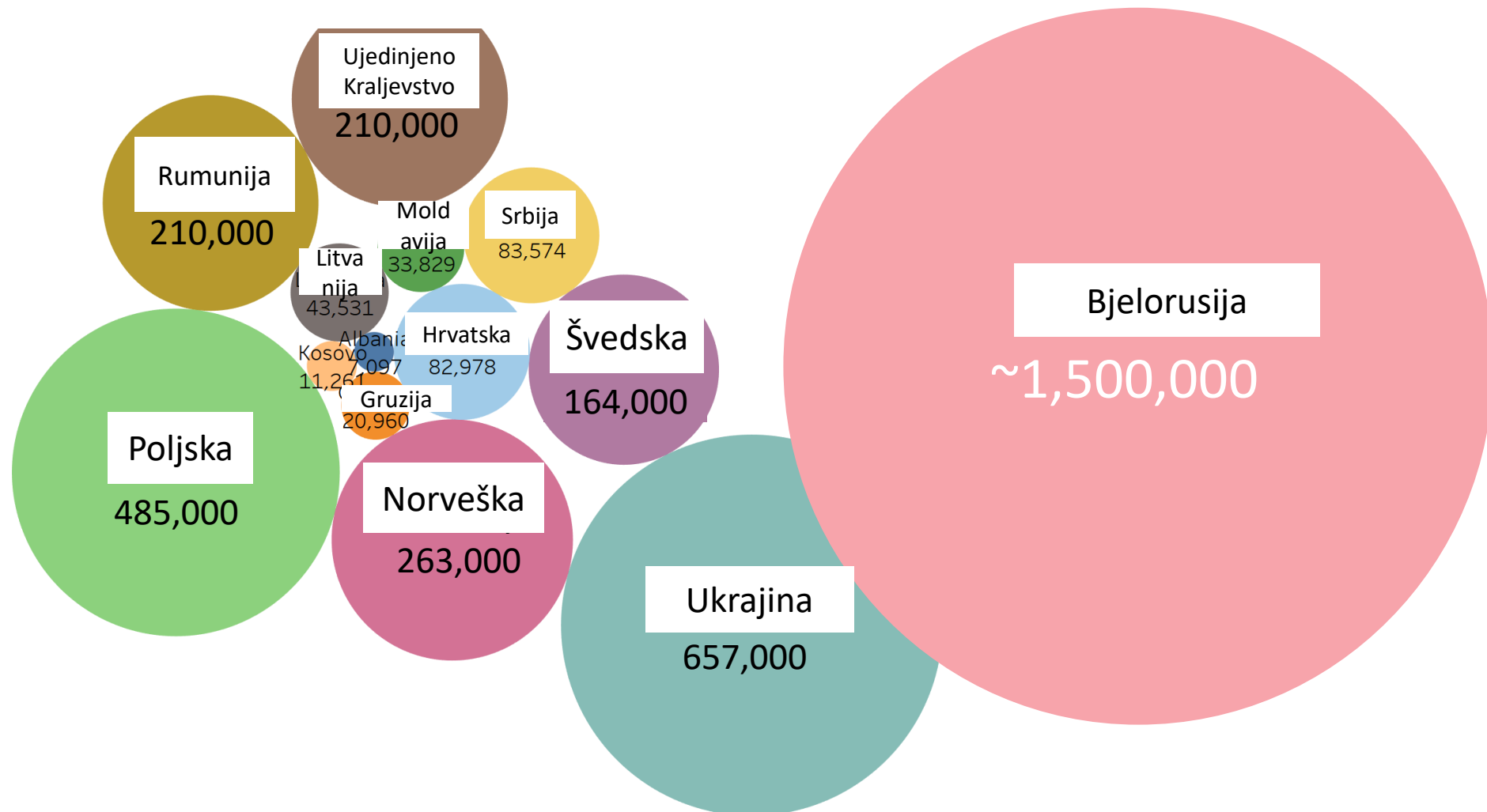
Preduzeća u državnom vlasništvu u Evropi i srednjoj Aziji

Zbirni godišnji promet preduzeća u državnom vlasništvu (izraženo kao procenat BDP) u regionu Evrope i srednje Azije i u drugim izabranim zemljama

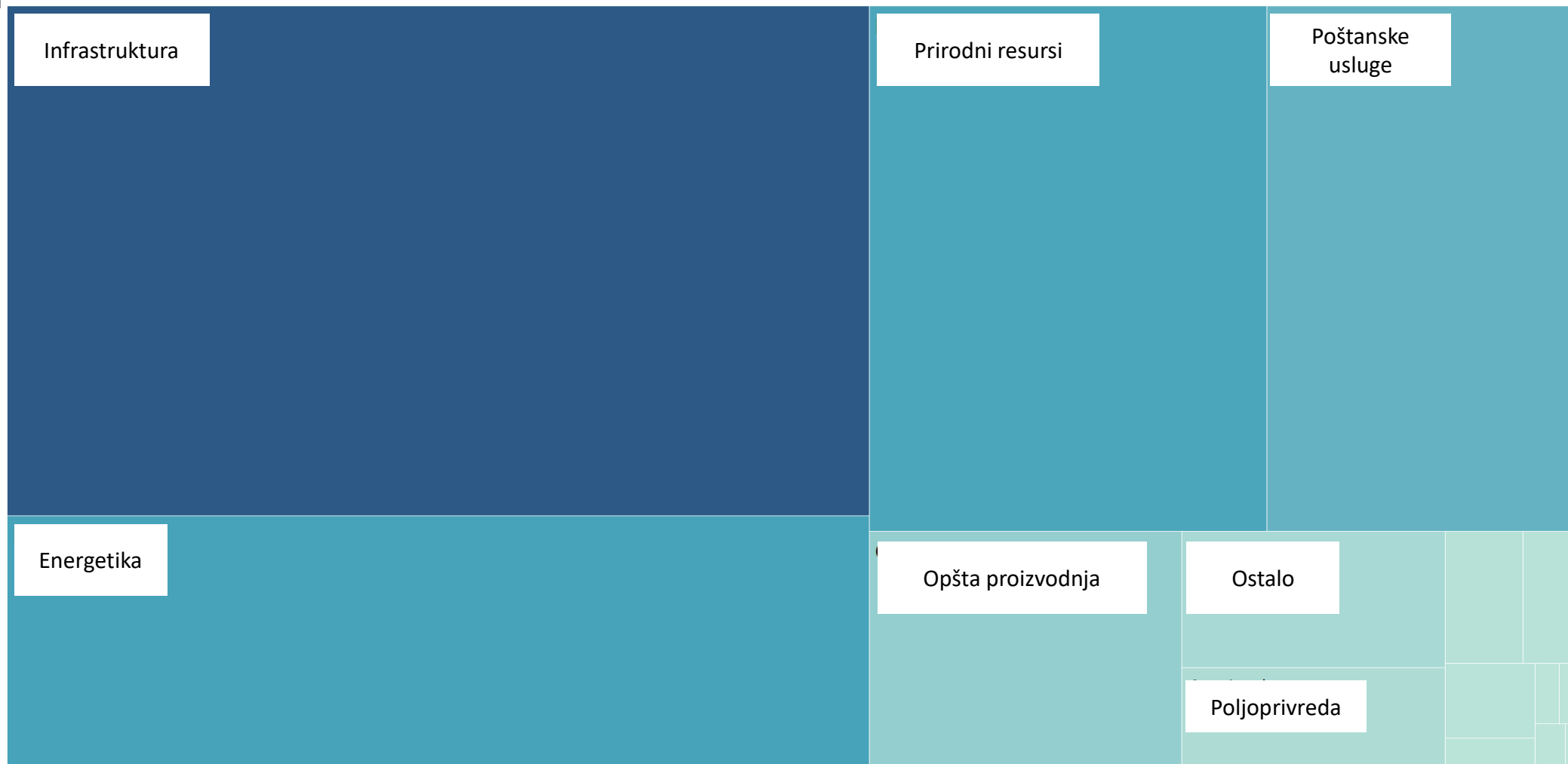
Preduzeća u državnom vlasništvu u Evropi i srednjoj Aziji

Broj zaposlenih u preduzećima u državnom vlasništvu u Evropi i srednjoj Aziji i drugim izabranim zemljama

Preduzeća u državnom vlasništvu u Evropi i srednjoj Aziji

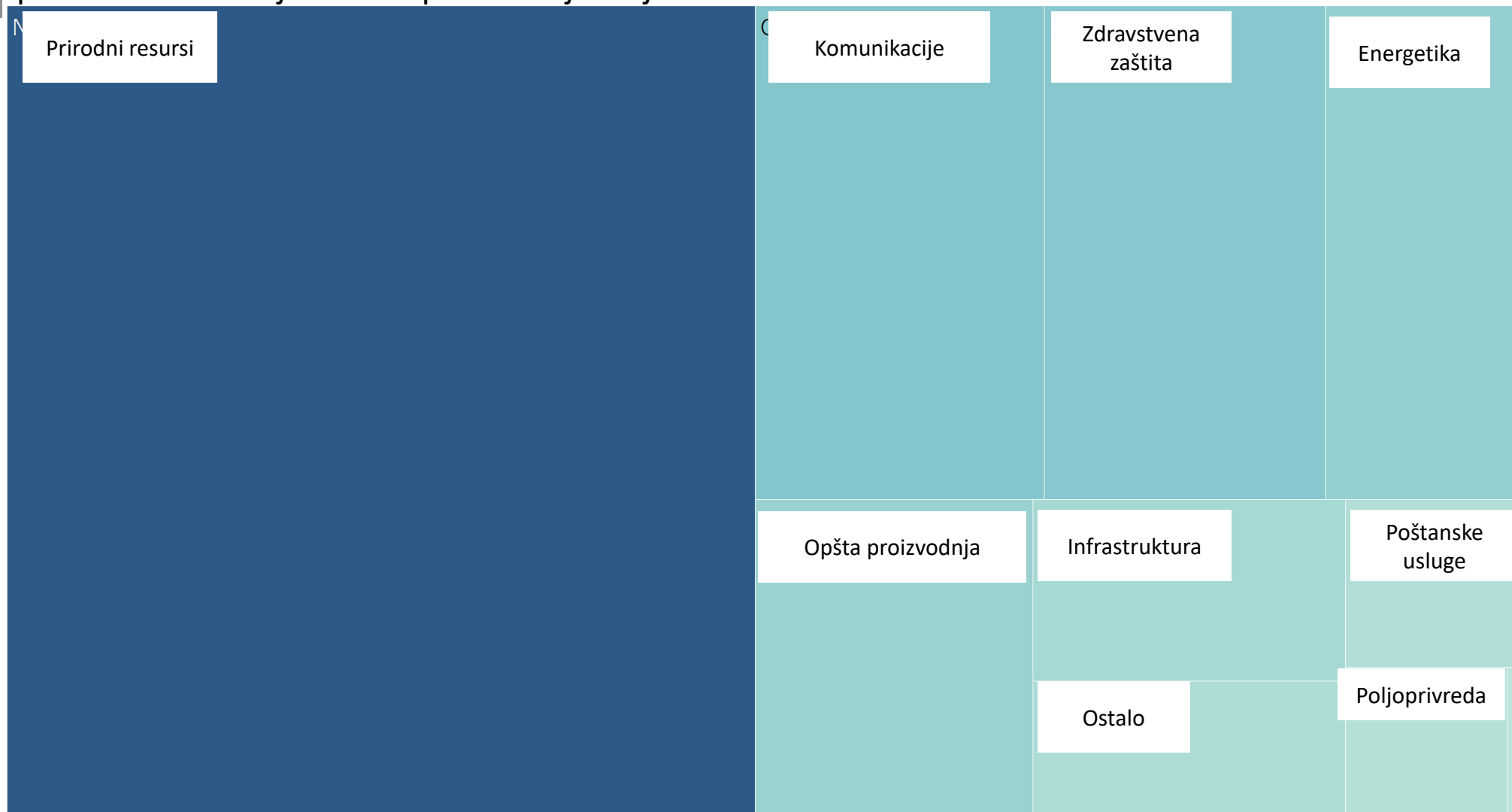
Sektori industrije sa najvećim brojem zaposlenih u zemljama Evrope i srednje Azije

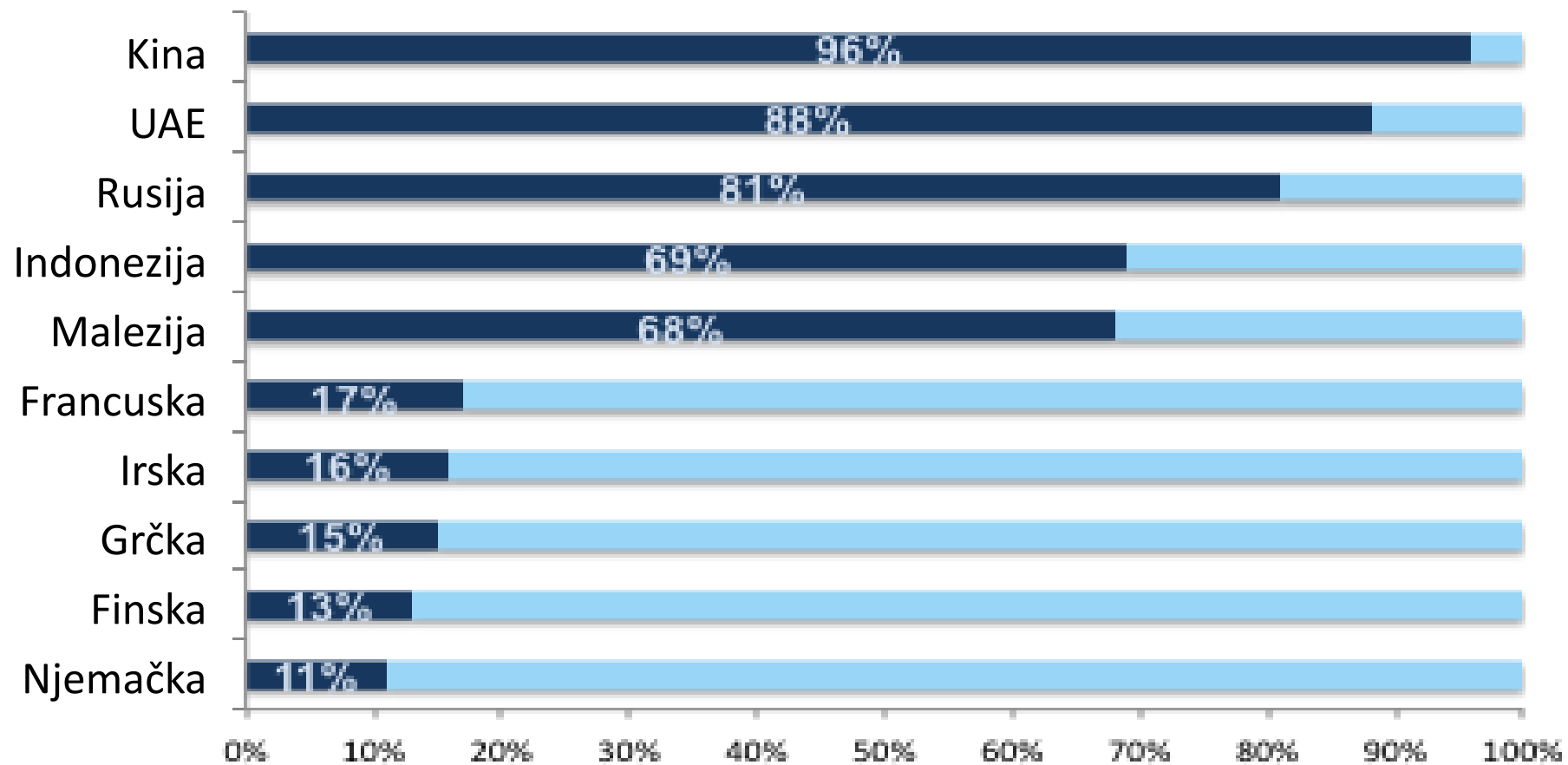
Preduzeća u državnom vlasništvu u Evropi i srednjoj Aziji

Sektori industrije sa preduzećima u državnom vlasništvu sa najvišim godišnjim prometom u zemljama Evrope i srednje Azije

Rastuće prisustvo države

Prisustvo preduzeća u državnom vlasništvu među najvećih 10 firmi, u procentima

Indikatori fiskalnih rizika

- » Preduzeća u državnom vlasništvu: jedan od 7 najvažnijih izvora fiskalnog rizika
- » Realizacija nepredvidljivih obaveza: 1990 – 2014. godine (Analiza 80 zemalja)

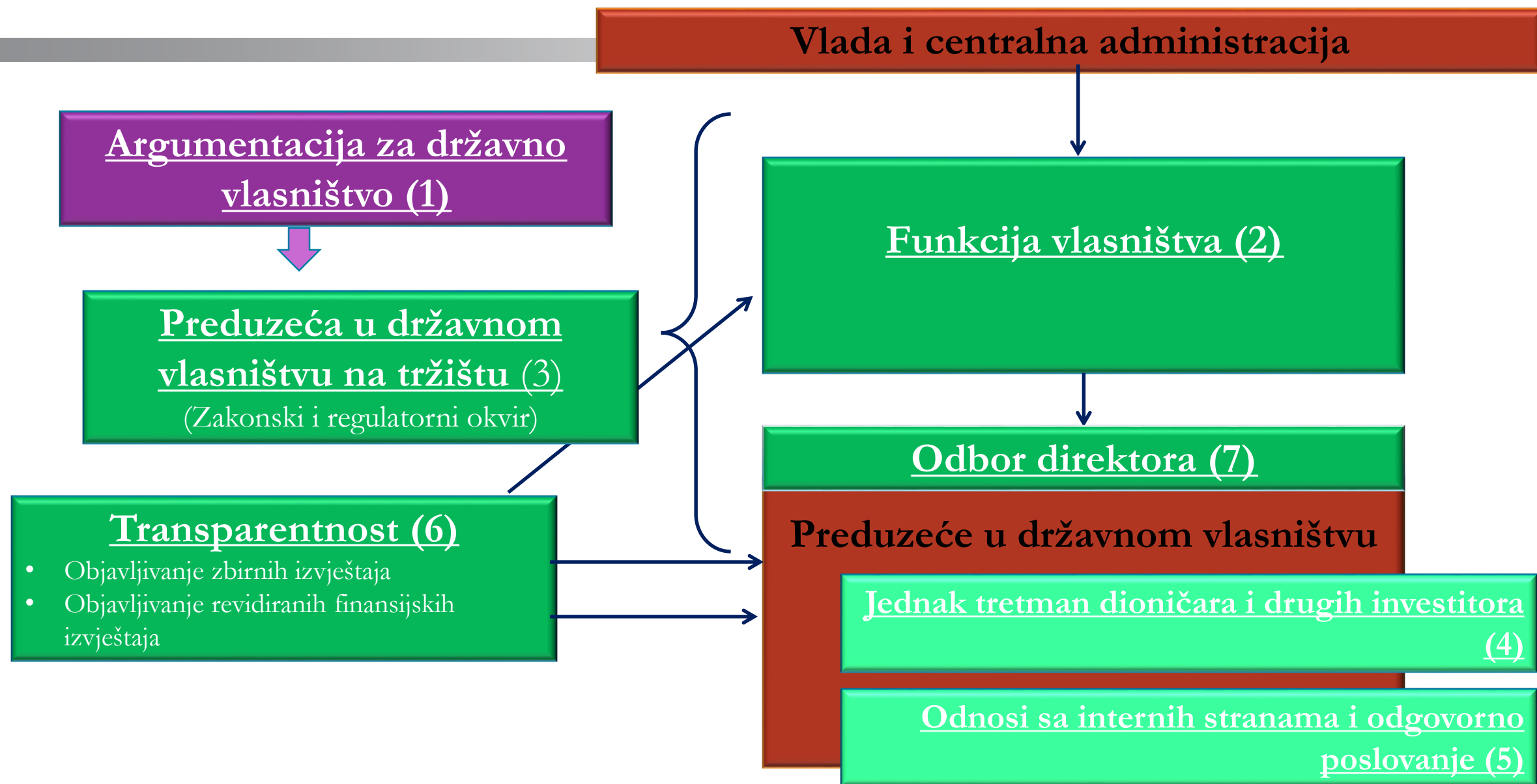
Nepredvidljiva obaveza	Broj događaja	Događaji sa troškovima	Fiskalni trošak	
			% BDP	Prosjek maksimuma
Finansijski sektor	91	82	9,7	56,8
Pravni	9	9	7,9	15,3
Pod-državni nivo	13	9	3,7	12,0
Preduzeća u državnom vlasništvu	32	31	3,0	15,1
Prirodne katastrofe	65	29	1,6	6,0
Korporacije	7	6	1,7	4,5
PPP	8	5	1,2	2,0
Ostalo	5	3	1,4	2,5
Ukupno	230	174	6,1	56,8

Izvor: Bova i ostali (2016. godine), citirano u radu MMF (2016. godine); anketa o fiskalnim rizicima je izvršena, pregledom izvora šokova po dug vlade u 80 zemalja u periodu od 1990. do 2014. godine.

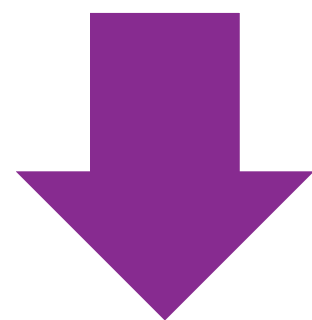
Temelji rukovođenja preduzećima u državnom vlasništvu

Dobre prakse: Smjernice OECD-a – revidirane 2015. godine

Autonomija nasuprot preuzimanja odgovornosti

Snažan okvir rukovođenja daje autonomiju preduzećima u državnom vlasništvu, uz istovremeno osiguravanje njihove odgovornosti prema opštoj javnosti

**Upravljačka
autonomija**

**Finansijska
odgovornost**

- Finansijska disciplina
- Fiskalna disciplina
- Nezavisnost odbora
- Identifikacija i nadoknađivanje troškova za PSO
- Korporatizacija
- Radna pitanja (zapošljavanje, otkazi, naknade)
- Nabavke

- Monitoring učinka
- Finansijsko izvještavanje
- Nefinansijsko izvještavanje
- Eksterne revizije
- Kontrolno okruženje: subjekt zadužen za vlasništvo, odbor direktora, odbor za reviziju, jedinica za internu reviziju; uprava

Sažeti pregled- zašto je važno dobro rukovođenje u preduzećima u državnom vlasništvu

Dobar sistem korporativnog rukovođenja povezan je sa više koristi za sve kompanije, bez obzira da li su u privatnom ili državnom vlasništvu:

- » lakši pristup eksternom finansiranju
- » veće investicije i niža cijena kapitala
- » veći rast i vrednovanje
- » povećano stvaranje novih radnih mjesta i rast
- » unaprijeđeni operativni učinak i efikasnija uprava
- » smanjeni rizik od korporativnih kriza i skandala
- » manji rizik po javne finansije
- » daljnje smanjivanje siromaštva i nejednakosti u dohotku

Uzete zajedno, te koristi mogu da podstaknu efikasnost preduzeća u državnom vlasništvu i privrede u cjelini, mogu da učine transakcije među kompanijama u većoj mjeri konkurentnim i transparentnijim; mogu da rezultuju efikasnijom raspodjelom resursa; da smanje fiskalno opterećenje i fiskalni rizik preduzeća u državnom vlasništvu; mogu da dovedu do većih javnih i privatnih investicija u kritičnim sektorima, da doprinesu konkurentnosti i rastu; da umanje osjetljivosti u finansijskom sistemu i da promovišu razvoj finansijskog sektora.

Implementacija mnogih od dobrih praksi predstavljaće izazov za većinu zemalja u kratkoročnom periodu; rješenja bi se postavila u redoslijed za implementaciju kroz vrijeme, kako bi se postigao dobar napredak u dugoročnom periodu

Globalni angažman Svjetske banke u reformama preduzeća u državnom vlasništvu

Preduzeća u državnom vlasništvu i dvostruki ciljevi Svjetske banke

POTRAŽNJA KLIJENATA

- Učinak i transparentnost u radu preduzeća u državnom vlasništvu
- Upravljanje fiskalnim rizicima
- Ocjena distorzije tržišta i raspodjele resursa
- Podrška finansijskih institucija u vlasništvu države za finansijsku inkluziju, mala i srednja preduzeća i finansiranje infrastrukture
- Uticaj rada preduzeća u državnom vlasništvu na siromaštvo
- Kada i kako uvesti privatni sektor

UČINAK PREDUZEĆA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU

- Kvalitetno pružanje usluga za građane i preduzeća
- Finansijska i fiskalna održivost
- Jednaka pravila igre i neutralnost u konkurenciji

DVOSTRUKI CILJEVI

Kraj ekstremnog siromaštva

Promovisanje zajedničkog prosperiteta za sve

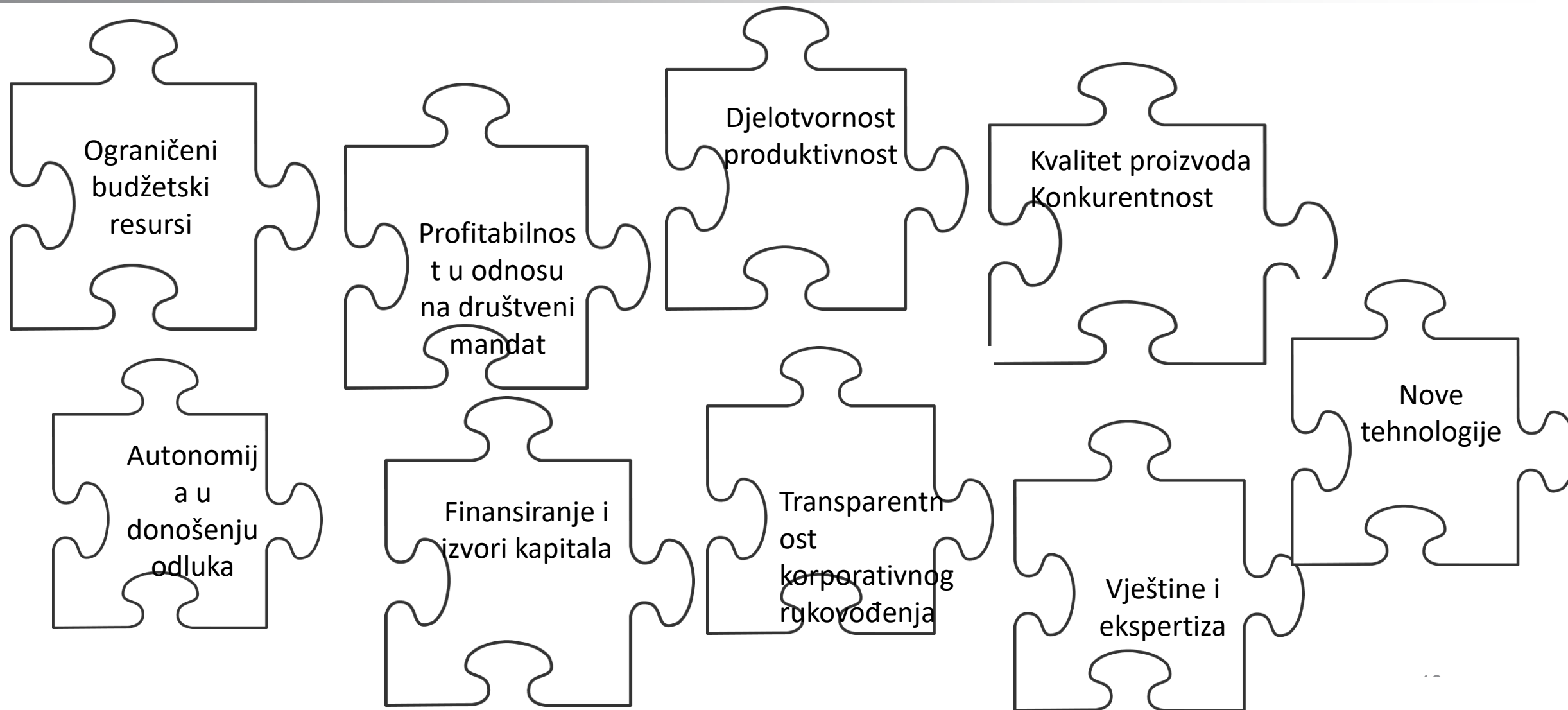
Integrirana dijagnostika preduzeća u državnom vlasništvu (iSOED)

UČINAK PREDUZEĆA U DRŽAVNOM VLASNIŠTVU

- Kvalitetno pružanje usluga građanima i preduzećima
- Finansijska i fiskalna održivost
- Jednaka pravila igre i neutralnost u konkurenciji
- Smanjeni rizik od korupcije

Makro-fiskalni / finansijski uticaji i uticaji na ekonomski rast	Korporativno rukovođenje i mehanizmi za preuzimanje odgovornosti	Tržišna disciplina, konkurencija i neutralnost u konkurenciji	Finansijske institucije u vlasništvu države i finansiranje preduzeća u vlasništvu države
<ul style="list-style-type: none"> • Održivost rashoda preduzeća u državnom vlasništvu • Fiskalni uticaj rada preduzeća u državnom vlasništvu • Upravljanje dugom preduzeća u državnom vlasništvu • Pregled drugih programa iz perspektive fiskalnih pitanja i rasta (npr. ocjenjivanje socijalnih / radnih aspekata; mreže socijalne sigurnosti, struktura rasta BDP-a) • Restrukturiranje duga i ocjena implikacija po finansijsku stabilnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Adekvatnost pravnog okvira za rukovođenje preduzećima u državnom vlasništvu. • Jačanje državne funkcije vlasništva nad preduzećima u državnom vlasništvu • Profesionalizacija odbora preduzeća u državnom vlasništvu • Podsticanje finansijske odgovornosti, kontrola i transparentnosti • Modernizacija upravljanjem učinkom preduzeća u državnom vlasništvu (na nivou preduzeća) • Smanjivanje rizika od korupcije, između ostalog u nabavkama 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocjenjivanje tržišne dinamike i jednakih pravila igre na tržištima na učešćem preduzeća u državnom vlasništvu • Uvođenje tržišne discipline i neutralnosti u konkurenciji na tržištima na učešćem preduzeća u državnom vlasništvu • Podrška reformama preduzeća u državnom vlasništvu sa ciljem uvođenja privatnog sektora sa tržišne perspektive • Efekti prisustva preduzeća u državnom vlasništvu i reformi na tržišnu dinamiku 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansijski proizvodi • Program reformi finansijskih institucija u vlasništvu države • Finansijski uslovi / rizici • Uloga finansijskih institucija u vlasništvu države u finansijskoj inkluziji, osmišljavanju PCG fondova, dokapitalizaciji javnih banaka • Unapređivanje rukovođenja i efikasnosti finansijskih institucija u vlasništvu države • Omogućavanje pristupa preduzeća u državnom vlasništvu finansijskim tržištima • Uloga CG u integritetu finansijskog tržišta

Zajednica prakse za preduzeća u državnom vlasništvu: Više faceta reforme preduzeća u državnom vlasništvu

Zajednica prakse za preduzeća u državnom vlasništvu

Zajednica prakse:

- Okuplja eksperte Grupacije Svjetske banke i znanje – oko 400 članova
- Objedinjuje, kultiviše i raspodjeljuje znanja o zemljama i globalna znanja
- Raspodjeljuje i operacionalizuje integrisani pristup preduzećima u državnom vlasništvu
- Uspostavlja snažan tehnički tok o reformama preduzeća u državnom vlasništvu
- **Biće otvorena za vanjske sagovornike do kraja 2019. godine**

Diskusija: Pitanja i odgovori